

MOT SOCIALISM för frihet

Den här tidningen säljs av:

INNEHÅLL

- MINDSZENTY** Den ungerske kardinalen Joszef Mindszenty var känd för sin kamp mot kommunistregimen i Budapest. Strax före sin död utgav han sina memoarer. sid. 2
- SOVJETS TOPP-
MYGLARE** Den sovjetiska partitoppen ordnar det för sig. I praktiken lever partieliten i ett helt annat samhälle än den vanlige sovjetmedborgaren. sid. 3
- HENRY
JACKSON** Vad har hänt med den demokratiska presidentkandidaten Henry Jackson i USA? Har han helt plötsligt gått över från höger till vänsterflygeln i det demokratiska partiet? Mer om mannen som kan bli USA:s näste president på sid. 4
- PORTUGAL** Ledaren för Portugals förbjudna liberala parti berättar varför han måste fly från landet. I övrigt presenteras en skrämmande katalog över hur militärdiktaturen har utvecklats i Portugal. sid. 5
- ANGOLA** De forna portugisiska kolonierna i Afrika riskerar att falla offer för kommunistiska regimer. Den viktigaste kolonin, Angola, utgör ett undantag. I Angola finns två organisationer som kraftfullt motarbetar kommunisternas försök att gripa makten med hjälp av Sverige- och Kina-stödda organisationen MPLA. sid. 10
- INDOKINA** Vad händer nu i Indokina? Vad betyder den kommunistiska segern för USA:s utrikespolitik och för Västeuropas säkerhet? sid. 18
- NOTISER** Om svenska extremistorganisationer. Utlandsnyheterna som aldrig kommer fram till Sverige. Utdrag ur Överbefälhavarens omdiskuterade "specialorientering". M.m. sid. 13
- PI-SPECIAL** Progressiv Informations specialavdelning med de "heta" informationerna. sid. 12

Progressiv Information nummer 3, 1975

Utgiven av Stiftelsen Progressiv Information, Box 6082, 102 32 Stockholm 6
Ansvarig utgivare: Oskar Bengtsson. Postgiro: 85 95 89 - 4
En årsprenumerat på Progressiv Information kostar 20 kr

Joszef Mindszenty

Kardinal Joszef Mindszenty, den ungerska katolska kyrkans ledare, avled några dagar innan han skulle ha besökt Sverige i maj. Kardinalen, som för några år sedan (1971) lämnade Ungern efter femton år på den amerikanska ambassaden i Budapest, utgav kort före sin död sina memoarer. (I engelsk översättning utgiven av MacMillan Co).

Kardinal Joszef Mindszenty föddes som Joszef Pehm. Han blev präst 1915 och har sedan dess suttit fängslad av en rad olika totalitära regimer i Ungern. 1919 greps han av Bela Kuns kortlivade kommunistregering. Och när tyskarna började driva en kampanj för att ungrare med tyskt ursprung skulle byta sina ungerska namn mot tyska, bytte Pehm sitt tyska namn mot ett ungerskt, Mindszenty (efter sin hemby Mindszent). När nazisterna kom till makten i Ungern var Mindszenty en lidelsefull motståndare, han såg till att alla kyrkor under hans administration blev fristäder för judarna. Han bidrog verksamt till att en majoritet av judarna i Budapest blev räddade. Detta ledde till att han blev arresterad av tyskarna.

När ryssarna ersatt tyskarna som ockupationsmakt i Ungern utnämndes Mindszenty till ärkebiskop av Esztergom och katolska kyrkans främsta representant i Ungern. Som katolska kyrkans överhuvud kämpade Mindszenty hela tiden mot kommunisternas försök att successivt ta kontroll över landet. Hans kamp var inte framgångsrik, som vi alla vet, men han blev en symbol för Ungerns frihet.

I memoarerna beskriver han hur kommunisterna genom tortyr försökte tvinga honom att skriva under en "bekännelse" sedan han gripits 1948, efter kommunisternas totala maktövertagande i Ungern. Trots tortyren vägrade Mindszenty att skriva under. Rättegången mot honom började den 3 februari 1949 och pågick i bara tre dagar. Inga försvarsvittnen tilläts. Domaren hade varit en av Ungerns ledande nazister under kriget, men hade 1949 blivit en kommunistisk partipamp. Den försvarsadvokat som utsetts åt Mindszenty hade varit medlem i kommunistpartiet i trettio år. Kardinalen dömdes till livstids fängelse för "spioneri, konspiration och valutaspekulation."

Under den ungerska revolten 1956 förklarade Imre Nagys regering att anklagelserna mot Mindszenty hade varit i allt ogrundade och kardinalen frisläpptes omedelbart. Men han hann bara uppleva några dagar i frihet innan den ungerska revolutionen krossades av den invaderande Sovjet-armén. Kardinalen flydde till den amerikanska ambassaden, där han sedan levde i femton år.

Imre Nagy flydde själv undan sovjet-armén till den jugoslaviska ambassaden. Han utlovades fri lejd ur landet, men han greps och avrättades.

Först 1971 hade utvecklingen nått så långt att det blev aktuellt för Mindszenty att lämna Ungern. Ett sändebud från påven i Rom reste till Budapest för att överlägga med Mindszenty. Han skulle få förbli överhuvud för den ungerska katolska kyrkan, om han förband sig att inte göra några uttalanden som kunde störa förbindelserna mellan Vatikanen och den ungerska kommunistregimen, och att han inte skulle låta publicera sina memoarer. Men Mindszenty vägrade. Han utsattes emellertid senare för påtryckningar från amerikanerna - som i avspänningens namn hävdade att han borde lämna ambassaden i Budapest. Han blev alltså mer eller mindre tvungen att lämna Ungern i september 1971. Påven tog emot i Rom och försäkrade att han alltid skulle förbli ärkebiskop av Esztergom. Han bosatte sig i Österrike.

Men i den katolska kyrkans officiella tidning Osservatore Romano uttalades att Mindszentys utresa från Ungern innebar att ett "hinder" i kontakterna mellan Vatikanen och Ungern hade undanröjts. Och när Mindszenty lät publicera sina memoarer avsattes han från sin ärkebiskopsstol. Mindszenty var en alltför principfast frihetsvän för att passa in i Vatikanens avspänningspolitik.

Sovjets toppmyglare

De ryska partipamparnas löner är inte offentliga. Men hemligheterna är inte särskilt välbevakade. Det är t.ex. känt att försvarsministern, marskalk Gretsjko tjänar ungefär 12.500 kr i månaden, medan Bresjnev får nöja sig med halva detta belopp. Det skall understrykas att inkomstskatterna på dessa löner är mycket låga - progressiv skatt förekommer egentligen inte i Sovjet och staten tar in huvuddelen av sina inkomster via omsättningskatter av olika slag.

Lönenivån är emellertid ganska ointressant då det gäller att bedöma de sovjetiska partipamparnas levnadsstandard. Gräddan inom förvaltningen och partiapparaten, ungefär 255.000 personer, lever i ett helt annat samhälle än genomsnittsryssen.

De som tillhör överklassen tilldelas "guldrubler" som kan användas i de speciella butiker som är avsedda för diplomater och utländska turister. I dessa butiker finns dels sovjetisktillverkade kvalitetsvaror (något som vanligen inte går att få tag på för den vanlige medborgaren) dels importerade varor, som bara säljs i dessa butiker. Allt säljs till mycket låga priser, ofta bråkdeln av vad som tas för de betydligt sämre varor som säljs i andra butiker.

Några prisexempel. En "Vaz" (ryskbyggd Fiat) kostar i specialbutikerna 1020 rubel, i övriga butiker 3040 rubel. En flaska av den bästa vodkan kostar ungefär 4 rubel - i den övriga handeln 13 rubel (men i den övriga handeln är detta märke inte till salu annat än undantagsvis).

Specialbutikerna drivs som en affärskedja under namnet "Beryoska". I Moskva finns 11 sådana butiker. Bl.a. i centralkommitténs byggnad, i ministerrådets byggnad och vid tidningshusen för Pravda och Ivestija. Även vanliga ryssar kan handla i "Beryoska"-butikerna - men bara för särskilda kuponger. Och sådana kuponger kan köpas endast för utländsk valuta (och då med avdrag på 30%). Att få tag på utländsk valuta på lagligt sätt är naturligtvis i stort sett omöjligt. Kunderna i "Beryoska"-kedjan blir alltså uteslutande partipampar, turister och diplomater.

Men det är inte bara specialbutikerna som ger partipamparna förmåner utöver vad som kan framgå av löneuppgifterna. Det är exempelvis brukligt att höga partitjänstemän får en trettonde månadslön varje år. Och det finns speciella sjukhus som bara betjänar överklassen. Dessa har betydligt bättre utrustning, mer personal med bättre utbildning och kortare väntetider än de sjukhus som är till för allmänheten. Sjukhusen drivs - liksom ett antal speciella läkarstationer - av en särskild avdelning inom hälsovårdsministeriet.

Mer välkänt i västerlandet är kanske partipamparnas semesterförmåner: lantgårdar (datjor) utanför Moskva, lyxvillor i Kaukasus och vid Svarta Havet. Allt till låga priser, ibland helt gratis. Partipamparna har också förtur i bostadsköerna och är de enda som har möjlighet att få "lyxvåningar" (bostadsbristen i Sovjet innebär att många vanliga familjer får dela våning, eller åtminstone kök och sanitära utrymmen). Och när det gäller teaterbiljetter, flygbiljetter osv. finns alltid de bästa biljetterna undanlagda för dem som tillhör överklassen. De riskerar aldrig att bli utan biljetter ens till slutsålda föreställningar eller flygturer.

De som skaffar sig jordiska ägodelar har alla möjligheter att låta dem gå vidare till nästa generation. Arvsskatten är så låg som 10%. Men det är naturligtvis ganska få som har några möjligheter att lägga undan besparingar. Inkomsterna utanför toppskiktet i partibyråkratin är låga. Minimiinkomsten är officiellt ungefär 430 kr i månaden, men åtskilliga tjänar betydligt mindre. Enligt officiell rysk statistik lever nämligen en tredjedel av alla barn i "fattiga familjer", dvs. familjer där den samlade familjeinkomsten understiger 310 kr i månaden. (Sådana barn får barnbidrag med 75kr i månaden.)

Vad har hänt med Henry Jackson?

- Från PI:s Washington-korrespondent Allan C. Brownfeld

Senator Henry Jackson har nu förklarat att han vill bli nominerad till det demokratiska partiets presidentkandidat. Det är svårt att säga om Jackson skall uppfattas som "liberal" eller "konservativ". Det är överhuvudtaget svårt att uppfatta om Henry Jackson har någon politisk filosofi numera.

I många år var Henry Jackson talesman för ett militärt starkt USA. Han var, enligt kritikerna, en "kall krigare" av den gamla skolan, misstänksam mot allt vad världskommunismen företog sig och positiv till allt som gjordes för att begränsa kommunismen: NATO, korea- och vietnamkrigen, stora försvarsutgifter osv.

Eftersom Jackson stod för ett starkt försvar och en hård utrikespolitik fick han stöd från många amerikaner med sådana åsikter. Även av sådana som inte uppskattade hans nästan socialdemokratiska inrikespolitiska åskådning.

När han nu ställer upp som presidentkandidat kommer hans forna beundrare att märka att han blivit en helt annan person. Men än har i alla fall inte Moskva noterat förändringen, en moskvatidning skrev nämligen nyligen "att man kan bara hoppas att de amerikanska väljarna kommer att motsätta sig män som Jackson, som driver landet i fördärvet." Kreml har uppenbarligen inte noterat Jacksons politiska volter - än.

Ett exempel på Jacksons nya mer inställsamma syn på kommunismen kom under hans besök i Kommunist-Kina sommaren 1974. Efter resan till Peking förklarade Jackson att han var för upprättande av fulla diplomatiska förbindelser mellan USA och Kommunist-Kina, och ett stängande av den amerikanska ambassaden på Taiwan. Han förklarade att "vi måste utnyttja detta historiska tillfälle, när geopolitiska överväganden har fört våra två länder närmare varandra, för att bygga ut ett nät av förbindelser".

Om Chou En-lai sa han: "Jag var djupt imponerad av hans sätt att överblicka situationen." Han sa vidare att han fann att kineserna var lika oroade över sovjetiska aggressiva planer som han själv var, och tillade: "Jag fann att mina åsikter i väsentliga frågor mötte förståelse och sympati".

Den regim som Jackson uttalade sitt gillande om är skyldig till precis samma saker som han finner klandervärda i Sovjet. Regimens händer är blodiga, dess tyranniska styre är järnskott och dess stöd till "världsrevolutionen" är militant och uttalat - och åtföljt av handlingar.

De kinesiska kommunister som nu accepteras av Jackson understöder kraftigt de palestinska guerillagrupperna. Whampoas krigshögskola i Kanton är t.ex. nu en kommunistisk bas för träning av palestinier innan de sänds till länder i Mellanöstern. I samband med en militär operation tillfångatog den jordanska armén en kommunistkinesisk soldat, och beslagtogs kinesiska instruktionsfilmer för guerillan.

Senator Jackson motsatte sig president Fords sista förslag om 300 miljoner dollar i stöd till Sydvietnam, och han har låtit meddela att han kommer att motsätta sig byggandet av det strategiska bombflygplanet B-1. Hela Jacksons politik förefaller att ha blivit kraftigt förändrad.

Den gamle Henry Jackson som ville att USA skulle vara världens starkaste makt som motsatte sig kommunistisk aggression och som arbetade för alla dem som är förtryckta i kommunistiska länder var en värdig presidentkandidat. Den nye Henry Jackson tycks göra alltmer för att få stöd från partiets vänsterflygel. Han överger tragiskt nog alla principer för kortsiktiga politiska ambitioner. Dessvärre är hans agerande inte ovanligt i politiska kretsar.

Därför måste jag fly från Portugal!

av José de Almeida Araujo, partiledare för Portugals förbjudna liberala parti

Människorna som genomförde förra årets revolution i Portugal var alltför godtrogna. Deras målsättning var demokrati, yttrandefrihet och en fri press. Men kort efter kuppen som störtade Caetanoregeringen, övermannades dessa människor av de politiska smågrupper som väntat på sin chans.

De yngre officerarna i Portugals armé trodde inte bara på programmet som presenterades av de väpnade styrkornas rörelse (MPA) som ett medel att upprätta demokratin. De trodde också på general Antonio de Spinoła som den som både kunde och ville uppfylla alla punkterna i MPA:s program.

En av de viktigaste punkterna var att arméns maktposition skulle vara tillfälligt, för att arrangera de val som i sin tur skulle leda till en demokratisk författning.

De första förhoppningarna om ett demokratiskt samhälle var inte gamla när tecken började dyka upp som tydde på att demokratin kanske aldrig skulle få någon chans. En minoritet inom MPA försökte tillskansa sig makten, under ledning av det kommunistiska partiet. Mönstret började alltmer påminna om de planer som fastlades av de portugisiska kommunistledarna när de möttes i Prag 1965 och beslöt att vägen till makten låg i infiltration av krigsmakten. Inom ett par veckor efter Caetano-regimens fall gjordes massarresteringar, interneringar utan rättegångar etc.

Ett exempel är att 300 arresteringsorder, utan angivande av den arresterades namn, undertecknades och översändes av brigadgeneral Otelo Carvalho till kommunistpartiets ledare Alvaro Cunhal. Dessa arresteringsorder användes inte enbart för att arrestera framstående män i Caetano-regimen utan också många som inte haft det minsta med regimen att skaffa, men som misstycckte till vänsterpolitiken.

Spinoła blev politiskt isolerad och insåg att han inte kunde fullfölja sina löften om ett fritt och demokratiskt samhälle. Han avgick den 28 september. Efter Spinołas avgång sattes 2000 portugiser i fängelse. Jag skulle ha varit en av dem om jag stannat i landet. Jag anklagades för att ha organiserat en väpnad motkupp, något som aldrig ägde rum.

Spinołas avgång framvingades genom kommunisternas taktik att förhindra den planerade demonstrationen för "den tysta majoriteten". Idag är så gott som alla viktiga poster under kommunisternas kontroll, antingen direkt eller indirekt genom kommunisternas inflytande i MPA:s högsta råd.

En viktig realitet i dagens Portugal är den ekonomiska krisen. Åttio procent av landets företag kan idag inte betala amorteringar och räntor på sina lån. Inflationen är nära 35% och arbetslösheten 20%. Denna siffra kommer att stegras ytterligare när emigranter i Västeuropa och de afrikanska kolonierna återvänder. Tidigare har ekonomin räddats genom de stora summor som sänts hem av utlandsportugiserna.

Dessutom kommer MPA:s nya ekonomiska planer med nationaliseringar av större industrier och en jordreform att minska produktionen under några år framöver.

Portugiserna idag lever i en militärdiktatur som domineras av kommunistpartiet. Stora Sovjet-encyklopedin beskriver Alvaro Cunhal, kommunisternas ledare, på följande sätt: "Under Stalin var han anmärkningsvärd vid alla avgörande tillfällen, som då han 1939 understödde Hitler-Stalin-pakten". I augusti 1968 stödde Cunhal Sovjets invasion i Tjeckoslovakien.

Idag har MPA institutionaliserat sin rörelse. MPA:s högsta råd, som innehåll-

ler den nuvarande statsministern Vasco Gonsalves (hemlig medlem i kommunistpartiet - medlemsnr 1062), har rätt att inlägga sitt veto mot lagar som antas av den nationalförsamling som skall väljas någon gång senare i år. Den valda regeringen kommer att vara en fiktion utan makt. Detta kan bara gynna kommunistpartiet - och passar väl in i det historiska mönstret där inget kommunistparti någonstans kommit till makten genom hederliga val.

Åsikterna i MFA:s generalförsamling är mer högerinriktade än i det högsta rådet. Generalförsamlingen har 200 medlemmar. Åtminstone före utrensningarna i mars 1975 ville säkerligen en majoritet i generalförsamlingen se general Spinola tillbaka vid makten.

Socialt, ekonomiskt och politiskt hör Portugal till Västeuropa. Portugals enda rimliga framtid ligger i ett EG-medlemskap. Detta skulle lösa både korta och medellånga problem. Det skulle också förhindra att någon av de två supermakterna USA eller Sovjet skulle få kontroll över Portugal. Härigenom skulle de internationella spänningarna minska.

Det skulle vara en dyr investering för Västeuropa, men en väldigt fördelaktig investering, såväl då det gäller att uppnå politisk som militär stabilitet. De stora västeuropeiska länderna Frankrike, Storbritannien och Västtyskland kan och bör ta initiativ för att föra in Portugal i den västeuropeiska gemenskapen.

(José de Almeida Araujo lever i exil i London)

PORTUGAL IDAG

När Caetano-regimen störtades i april 1974 frisläpptes samtliga 180 politiska fångar i landet. Idag uppskattar man antalet politiska fångar i Portugal till cirka 3.000. 2.000 medlemmar av PIDE, den gamla regimen hemliga polis, har suttit inspärrade mer än ett år. Utan rättegång eller ens formella anklagelser. 300 människor arresterades i samband med president Spinolas avgång den 28 september. Från vänstern har man hävdat att Spinola-anhängarna planerat en kupp, men detta har inte kunnat styrkas. Den portugisiska liberala partiledaren José de Almeida Araujo, som anklagats för delaktighet i kuppen och som nu lever i exil i London, förnekar som framgår av föregående artikel all kännedom om någon kupp den 28 september.

Vad som planerats till den 28 september var en demonstration i Lissabon, en manifestation av "den tysta majoritetens" styrka. Demonstrationen förbjöds av de radikala militärerna i de väpnade styrkornas rörelses (MFA:s) högsta råd, efter påtryckningar från kommunistpartiet. Spinola tvingades strax där efter avgå som president, samtidigt som de tre viktigaste av Portugals högerinriktade partier förbjöds: Nationella partiet, Framstegspartiet och Liberala partiet. Det liberala partiet uppgavs ha 60.000 medlemmar då det förbjöds.

Anklagelserna om en planerad kupp den 28 september förefaller således vara helt uppdiiktade. Vad beträffar handlingarna den 11 mars i år är situationen mer komplicerad. Av allt att döma fanns då vissa kupplaner från högeroppositionen, men kupplaner som tillkommit med en alldeles speciell bakgrund. Inom det portugisiska kommunistpartiet upprättades ett dokument med namnet "påskmassakern". Dokumentet innehöll en förteckning på mellan 1000 och 2000 personer som skulle mördas under den av kommunisterna och MFA:s vänsterflygel planerade "påskmassakern". Dokumentet läcktes avsiktligt ut till kända högerinriktade politiker och officerare, många av dessa själv utsedda till offer under "påskmassakern". När dokumentet studerades fick många intrycket att Portugal efter "påskmassakern" skulle bli en kommunistisk diktatur, och att den enda chansen att förhindra detta var att innan påsken genomföra en kupp.

Detta var just vad kommunisterna och vänstern inom MFA hade räknat med. Ingen "påskmassaker" var planerad, den var bara konstruerad för att provocera fram motåtgärder. Men dessa motåtgärder kontrollerades av vänsterns

egna. Den vänsterinriktade ledningen för MFA visste hela tiden vad som pågick och hade flera av sina egna som "pådrivande" bland dem som planerade kuppen. När kuppen så skulle genomföras hade MFA kontroll över den; man genomförde en kupp mot sig själv för att kompromettera sina motståndare. Huruvida Spinola själv var aktiv i kuppöversöket den 11 mars är oklart. Under alla omständigheter tvingades han, liksom flera andra ledande antikommunister, att lämna landet.

Som en följd av "kuppöversöket" den 11 mars arresterades ytterligare cirka 200 personer. Det kristna demokratiska partiet förbjöds delta i valet till den konstituerande församlingen (som skall fastställa Portugals nya grundlagar). Utremsningar påbörjades inom MFA. Och en kraftig radikaliseringskedje skedde av regeringspolitiken. Allt detta utan någon som helst förankring hos det portugisiska folket.

Det kristna demokratiska partiets ledare, major Sanches Osorio, påstods ha medverkat i kuppöversöket den 11 mars. Detta var nog för att förbjuda det kristdemokratiska partiet att delta i valet. Det skall understrykas att det kristdemokratiska partiet, som valsamverkade med centerdemokraterna, bedömdes ha goda utsikter i det starkt katolska Portugal. (De kristna demokraterna är som bekant det största partiet i Italien, och bland de största partierna i många latinamerikanska länder).

Vad beträffar de nya grundlagarna lyckades MFA före valet driva igenom att samtliga deltagande partier av någon betydelse skrev under en överenskommelse om den nya grundlagens innehåll. Eftersom fastställandet av den nya grundlagen var den konstituerande församlingens enda uppgift kan man med fog hävda att valet den 25 april var meningslöst. Väljarna hade inget val mellan olika alternativ, utan det enda alternativ som bjöds var det av MFA framtvungade alternativet. Valet kan därför snarare uppfattas som en stor "opinionsundersökning".

MFA:s generalförsamling började under vintern och våren väljas med "allmänna val" bland militärerna i olika distrikt i Portugal. Resultatet blev att många av de mer vänsterorienterade ledarna i MFA inte blev invalda i generalförsamlingen. Generalförsamlingen kom att utgöra ett allt starkare hot mot radikalerna i MFA:s högsta råd. Efter "kuppöversöket" den 11 mars sattes utrensningar in i generalförsamlingen. Brigadgeneralen Otelo Carvalho, befälhavare över den nya regimens hemliga polis COPCON, gick till attack mot Spinola-anhängare i generalförsamlingen. Alla "icke-revolutionära" krafter måste bort menade Carvalho, och detta oavsett vilka personer som valts av officerarna runt om i landet. Trots Carvalhos utrensningar torde MFA:s generalförsamling ha en betydligt mindre radikal inställning än MFA:s högsta råd. Generalförsamlingen utgör ännu så länge det viktigaste organet som står i vägen för en renodlad kommunistisk militärdiktatur i Portugal.

Omedelbart efter "kuppöversöket" den 11 mars nationaliserades landets alla banker och försäkringsbolag. Beslutet fattades enligt uppgift på "två timmar" inom MFA:s högsta råd. I Portugal har bankerna haft en mycket dominerande ställning i det ekonomiska livet. Bankerna har stora direkta intressen i många portugisiska företag, vilket gör att ett övertagande av bankerna i praktiken innebär att många stora industri- och handelsföretag också tas över. Övertagandet skedde på begäran av de bankanställdas fackförening, men denna ingår genom ett beslut av militärregimen i januari i den stora landsorganisationen Intersinical, som helt kontrolleras av kommunisterna. Genom beslutet i januari fastställdes nämligen att det bara skulle få finnas en fackförening inom varje bransch i Portugal, och beslutet utformades i praktiken så att de icke-kommunistiska fackföreningarna förbjöds att fortsätta sin verksamhet. Redan tidigare hade några banker nationaliserats, men det rörde sig då om de banker som hade sedelutgivningsrätt (sedlar utgavs av privata banker i Salazars och Caetanos Portugal - något som sedan länge är avskaffat i de flesta länder).

De nu nationaliserade bankerna kommer att få ännu större inflytande på det portugisiska näringslivet än vad som motiveras av deras ägarintressen. På grund av priskontroll och lönestegringar, samt oro på arbetsmarknaden, är nära två tredjedelar av de mindre företagen f.n. i den situationen att de inte kan betala räntor och amorteringar på sina banklån. I en sådan situation kan bankerna helt naturligt utöva ett starkt tryck på låntagarna; för att medge uppskov med betalningarna krävs något i utbyte. (Här skall nämnas att bankerna i Sverige och de flesta andra västländer enligt lag inte får äga aktier i andra företag, annat än enligt vissa undantagsbestämmelser). Lika snabbt som banker och försäkringsbolag nationaliserades har senare hela kommunikationssektorn nationaliserats. Dessutom har uttalats att bl a stål- och oljeindustrin kommer att nationaliseras.

Tillvägagångssättet vid nationaliseringarna har kritiserats även av dem som i princip varit anhängare av en sådan politik. Så viktiga och långtgående åtgärder kan enligt kritikerna inte rimligen beslutas annat än av ett organ som har tillsatts i val. Denna kritik kommer dels från Mario Soares' socialistparti, men också från Magalhaes Motas folkdemokratiska parti. Liksom naturligtvis från högeroppositionen.

Det folkdemokratiska partiet kan närmast uppfattas som ett högersocialdemokratiskt mittenparti. Ungefär så långt åt höger man kan sträcka sig i dagens Portugal utan att bli utsatt för regelrätt förföljelse. Den 39-årige f.d. advokaten Mota ingår i regeringen som minister utan portfölj. Försök har vid upprepade tillfällen gjorts från vänstern inom MPA att driva ut folkdemokraterna ur regeringen, men dessa försök har hittills misslyckats. Partiets position är kraftigt stärkt efter det att man fick ungefär en fjärdedel av rösterna i valet den 25 april, ungefär dubbelt så många röster som kommunistpartiet, som tillsammans med sin frontorganisation Portugisiska Demokratiska Rörelsen nu besätter fyra platser i regeringen (folkdemokraterna och socialisterna har två var). Trots framgångarna i valet måste folkdemokraternas position bedömas som ganska svag, eftersom partiet konsekvent motarbetas av MPA och kommunisterna.

Det är nästan helt omöjligt för partiet att nå ut med sitt budskap genom den i stort sett kommunistkontrollerade pressen och genom radio och TV. Bara ett exempel: När det nytillsatta revolutionsrådet framträdde för världspressen i presidentpalatset tillsammans med den civila regeringen (efter "kupp-försöket" den 11 mars) saknades Mota på bilderna i de portugisiska tidningarna dagen därpå. Han var bortretuscherad från de bilder som togs.

De första valen i Portugal har hållits, men de fick, som PI förutspådde i nummer 2, inga konsekvenser för dagens portugisiska politik. Frågan är om nästa valomgång, under hösten, kommer att kunna påverka den politiska inriktningen i landet. Möjligheterna förefaller nu ganska begränsade. Det revolutionsråd som tillsattes efter "kuppen" den 11 mars har försäkrat sig om vetorätt mot alla beslut som det nya parlamentet kan komma att fatta under den närmaste "tre-fem-årsperioden". (Efter valet har trean mestadels försvunnit, man talar alltså om den kommande femårsperioden). Och man har försäkrat sig om att MPA skall ha det avgörande inflytandet på regeringens sammansättning under samma period. Portugiserna kommer alltså med största sannolikhet att få leva i en militärdiktatur, med vissa demokratiska inslag, under de närmaste åren. Det skall emellertid understrykas att dessa demokratiska inslag gör att det bör finnas hopp om en mer demokratisk utveckling inom överskådlig tid. Så länge de politiska organisationerna tillåts verka någorlunda ostört måste diktaturen successivt försvagas. Och inom MPA finns hela tiden en stark opposition mot den rådande politiska linjen. Visserligen har denna försvagats genom utrensningarna från MPA:s generalförsamling och genom inrättandet av revolutionsrådet, som delvis tar över generalförsamlingens funktioner,

men så länge oppositionen finns där, har MFA:s vänsterfalang inte helt fria händer.

Vi har ovan redovisat bakgrunden till gripandet av tre stora grupper politiska fångar: PIDE-agenter från den gamla regimen, påstådda sympatisörer till "kupp försöken" den 28 september och 11 mars. Det finns en fjärde grupp politiska fångar, som är detta trots att de antagligen inte själva betraktat sin verksamhet som politisk: flera hundra personer har gripits för "ekonomiskt sabotage". Det rör sig om företagsledare, bankdirektörer, affärsmän etc. De har anklagats för "ekonomiskt sabotage" då de har skött företagen på ett sätt som inte har tilltalat militärregeringen. Liksom de övriga grupperna sitter dessa personer i skilda fängelser utan rättegång eller ens anklagelseakt. Det fåtal som eventuellt har begått brott mot den portugisiska lagen sitter antagligen fängslade av helt andra skäl. (de siffror som angetts avser antalet fängslade i dagens läge; en hel del har fängslats och sedan frisläppts; störst är skillnaden antagligen då det gäller "28 september"; av 2000 gripna sitter idag bara 300 kvar i fängelserna).

Den dominerande maktfaktorn i dagens Portugal är alltså kommunistpartiet, trots att partiet i valen den 25 april bara fick 13% av rösterna. Hur kan detta komma sig? För det första bör konstateras att partiet var utomordentligt välorganiserat redan före kuppen den 25 april 1974. Och framförallt mycket välfinansierat. De främsta ledarna för partiet fanns i Sovjet och Tjeckoslovakien och försörjdes rikligen av sina meningsfränder. Även efter det att kommunisterna började arbeta öppet i Portugal har de fått stort ekonomiskt stöd från kommunistpartierna i Östblocket. Den engelska tidningen Daily Telegraph, en av de mest ansedda kvalitets-tidningarna på Fleet Street, rapporterade nyligen att det portugisiska kommunistpartiet får nära 4 miljoner brittiska pund (40 miljoner svenska kronor) i månaden i stöd från Moskva. Uppgifterna härrör från bankkretsar. Pengarna skickas från Narodny-banken i Moskva till ett nummerkonto i Schweiz, varifrån pengarna transfereras till en bank i Lissabon, Banco Pancada e Moroes. Takten i transfereringarna har ökats, man har således uppskattat att kommunistpartiet "bara" fick 150 miljoner kronor sammanlagt under de första sex månaderna efter Caetano-regimens fall.

Förutom de direkta transfereringarna från Sovjet kommer pengar via andra liknande kanaler. De "fackföreningar" som finns i Östeuropa skickar pengar till det kommunistiska partiet i Portugal, eller framförallt till den kommunistkontrollerade fackföreningsrörelsen Intersindical. Den sovjetiska "fackföreningsrörelsen" har nyligen skickat 120.000 kronor och den östtyska 200.000 till Intersindical. Andra anmärkningsvärda transaktioner har skett med företag som står det italienska kommunistpartiet nära. Ett par kooperativa företag i norditalien, som kontrolleras av kommunistpartiet, gjorde nyligen affärer med 15.000 ton kork. Hela den stora vinsten på affären hamnade hos det portugisiska kommunistpartiet.

Vidare berättas att ryssarna har försett ett okänt antal medlemmar i partiet med vapen.

Naturligtvis utnyttjas den uppkomna situationen på olika sätt av KGB, den ryska hemliga polisen. Den sovjetiska ambassaden ligger mycket nära kommunistpartiets högkvarter i Lissabon. Och nyupprättade kontor i Lissabon finns för bl.a. Aeroflot, Tass och Novotny-banken, liksom handels- och turistorganisationer. Enligt uppgifter som släppts ut från de västerländska underrättelsetjänsterna finns det nu minst 15 diplomater och minst 100 "kontorister" därutöver vid Sovjets ambassad i Lissabon. Minst sex av diplomaterna uppges vara KGB-agenter, däribland Sviatoslav Kuzentsov, som har varit chef för KGB:s agenter i både Mexico och Chile tidigare.

Tillägg: Vid valen den 25 april förvägrades förutom de 3000 politiska fångarna, minst 4000 personer rösträtt av "politiska skäl."

ANGOLA

I Portugisiska Guinea har en kommunistinspirerad guerillarörelse tagit makten av mer eller mindre egen kraft, PAIGC. I Mozambique har en likaledes marxistiskt orienterad guerillarörelse tagit makten. Det skedde dock inte av egen kraft, utan som en följd av omvälvningarna i Portugal förra året. Varken i f.d. Portugisiska Guinea eller Mozambique finns det något hopp om en demokratisk utveckling. Förändringarna har bara inneburit att de gamla förtryckarna bytts ut mot nya.

I Angola är situationen helt annorlunda. I Angola finns tre stycken "befrielseörelser", och ingen av dessa nådde några egentliga framgångar innan kuppen i Lissabon. I Angola finns också en betydande minoritet vita; av landets sex miljoner invånare är 600.000 vita.

En överenskommelse mellan de tre "befrielseörelserna" träffades i Mombasa i Kenya den 5 januari i år. Överenskommelsen bekräftades senare i Algarve i Portugal. Enligt överenskommelsen skall val hållas i Angola i november. Valen kommer att genomföras med deltagande av flera partier, något som är nog så ovanligt i Afrika. Var och en av de tre "befrielseörelserna" kommer att ställa upp i valen. I avvaktan på valutgången styr en provisorisk regering Angola. Var och en av de tre rörelserna har utsett tre ministrar i denna regering. Lika många har utsetts av regeringen i Lissabon.

Här skall vi titta lite närmare på de tre organisationer som nu tävlar om inflytandet i det på naturrikedomar rika Angola.

MPLA är den rörelse som uppmärksammats mest i Sverige. Den får också visst ekonomiskt stöd av den svenska regeringen, något som livligt understöts av centerpartiet och vpk. Rörelsen är klart marxistisk och stöds med alla medel av Moskva. Dess ledare heter Agostinho Neto. Neto har stöd av huvuddelen av MPLA:s stridskrafter som är stationerade i östra Angola och dessutom ett ganska betydande stöd i huvudstaden Luanda. Inom MPLA råder emellertid svår motståndning. Netos tidigare ställföreträdare Daniel Chipenda har en egen fraktion av rörelsen. Chipenda får stöd främst från Ovimbundu-stammen i södra Angola, men också från regeringen i grannlandet Zambia. En tredje fraktion leds av en f.d. katolsk präst som heter Pinta Andrade. Han har sitt högkvarter i Brazzaville i f.d. franska Kongo. Denna fraktions verksamhet och inflytande är koncentrerad till den oljerika Cabinda-enklaven.

Den militärt starkaste rörelsen i Angola är den nationalistiskt inriktade FNLA, under ledning av Holden Roberto. Roberto är svärson till Zaires president Mobutu, och man får kraftigt stöd från detta land. Rörelsen är koncentrerad till norra Angola, där Bakongo-stammen bor.

Den militärt svagaste rörelsen är UNITA. UNITA fö-

Den militärt starkaste rörelsen i Angola är den nationalistiskt inriktade FNLA, under ledning av Holden Roberto. Roberto är svärson till Zaires president Mobutu, och man får kraftigt stöd från detta land. Rörelsen är koncentrerad till norra Angola, där Bakongo-stammen bor.

refaller emellertid ha det starkaste folkliga stödet av de tre guerillarörelserna. Militärt har rörelsen främst arbetat i Ovimbundu-stammens område i södra Angola. Tidigare har UNITA uppfattats som Kina-vänligt, men detta hade sin förklaring i ett omskrivet försök från UNITA-ledaren Jonas Savimbi 1969 att få kinesiskt stöd för verksamheten. Detta misslyckades helt. Senare har UNITA framträtt som en förespråkare för fri företagsamhet och ett demokratiskt samhälle, med goda kontakter med västvärlden. I en intervju har Savimbi förklarat att han är intresserad av goda förbindelser med västländerna och särskilt EEC, att den fria företagsamheten måste stödjas: "tar vi bort vinstmotivet får vi ekonomisk stagnation", att alla raser i Angola måste samarbeta inom ramen för ett demokratiskt samhälle och att ett demokratiskt samhälle förutsätter fri opinionsbildning, fria val och ett mångpartisystem. Savimbi tycks alltså i allt väsentligt företräda en traditionell västerländsk demokratiuppfattning.

Roberto å andra sidan företräder snarare en afrikansk nationalistisk uppfattning. FNLA har liksom MPLA gjort militära attacker mot civila vita. Medan UNITA:s militära attacker enbart har riktat sig mot militära mål. FNLA får som nämnts kraftigt stöd från Zaires president Mobutu. Sedan 1973 är organisationen erkänd av den afrikanska enhetsorganisationen OAU. I Sverige har folkpartiet under många år arbetat för att det svenska stödet till Angola skall kanaliseras via FNLA. Regeringen, centerpartiet och vpk har emellertid motsatt sig detta. Under de allra senaste åren förefaller även kineserna ha börjat intressera sig för att stödja FNLA. Mindre på grund av rörelsens ideologiska inställning än på grund av att den motarbetar det Moskva-stödda MPLA.

Den nya portugisiska regeringen har sina sympatier hos MPLA och försöker med olika medel gynna denna rörelse. Såväl FNLA som UNITA är dock medvetna om den risk den portugisiska regeringens inblandning utgör för rörelsernas existens och man har vägrat att underordna sina militära styrkor under gemensam kontroll. FNLA har sin styrkeposition på det militära området, medan UNITA har ett brett folkligt stöd. Eftersom MPLA dessutom är splittrat förefaller de två icke-kommunistiska rörelserna ha förhållandevis goda utsikter att förhindra MPLA från att nå det avgörande inflytandet i landet. Bägge rörelserna är vaksamma.

I månadsskiftet februari/mars anlände ett plan från "Folkrepubliken Kongo" (f.d. franska Kongo) till Luanda, huvudstaden i Angola. Officiellt innehöll transporten medicinsk utrustning, men FNLA och UNITA anade oråd. Vid en undersökning visade det sig vara en hel flygplanslast med sovjetiska vapen avsedda för MPLA. Planet sändes tillbaka till Brazzaville.

Portugals främste representant i Angola Silva Cardoso tillfrågades strax därefter av ett sovjetiskt sändebud om det inte gick att ordna direkta vapentransporter till Angola. Kravet avvisades, enligt uppgift till missnöje för den portugisiska militärjuntan, som började överväga att avsätta Cardoso. Den portugisiska regeringen har emellertid inte fullständig kontroll över läget i Angola. Den portugisiska armén har vägrat att lyda vissa order som kommit från MPLA, och den allmänna inställningen till den nya regimen i Lissabon förefaller vara kritisk bland de i Angola stationerade militärstyrkorna. Men regeringen i Lissabon har naturligtvis möjlighet att sända lojala enheter från moderlandet för att genomföra sina direktiv.

De första försöken som gjordes att föra in Angola på samma väg som moderlandet misslyckades dock. Efter kuppen i Portugal den 25 april förra året försökte den portugisiska guvernören föra över Angola i MPLA:s händer. Politiker från det krist-demokratiska partiet i Angola arresterades, radiostationen i Luanda blev kommunistkontrollerad, man försökte upprätta MPLA-kontrollerade "sovjeter" i Luandas förstäder osv. FNLA och UNITA var emellertid beredda att möta faran, och den portugisiska vänsterregeringens planer gick om intet.

Π - SPECIAL

Expressen och Peking. Enligt vad vi erfarit från en tidningen Expressen närstående källa är tidningens journalister underkastade sträng intern censur då de skriver om det kommunistiska Kina. Enligt vår sagesman skulle Expressens kommersiella motivering vara att skriver man ofördelaktigt om Kommunist-Kina spärras tidningen från reportageresor, korrespondenter etc. i Kina. Och sådana vill man ha. Därför kryper man hellre för den kommunistiska diktaturregimens krav, Expressen tar skadan igen då det gäller att skriva sanningen om Sovjet och förföljelserna mot minoritetsgrupper och olikfäktande i Sovjet. Mycket riktigt är också tidningen spärrad i Sovjet. Inga journalister från Expressen släpps in i Sovjet om de uppträder öppet som sådana.

Svensk kinaprofessor vägras inresa i Kina. Sveriges ende professor i kinesiska språket och kulturen, Göran Malmqvist, professor vid Stockholms universitet och Kina-kännare sedan 30-talet, vägras enligt vad PI erfar visum till Kommunist-Kina. De kinesiska myndigheterna hänvisar till "bristen på hotellrum och kommunikationsmedel för det stora antal utlänningar som vill besöka Kina" och beklagar att Malmqvist inte kan ges visum. Att man samtidigt kan släppa in hundratals journalister är en annan historia. Dessa har emellertid för kineserna den obestriddliga fördelen att de inte talar kinesiska flytande och att de har bristfällig kännedom om förhållandena i Kina i allmänhet, och av detta skäl naturligtvis är betydligt lättare att styra än en Kina-expert.

"Punktlig betalning från Stockholm". En av våra rapportörer i en av landets provinsstäder berättar att han hyrde ut en mindre affärslokal i sin fastighet till, som hyresgästerna uppgav, en sybehörsbutik. Inget skrevs dock i kontraktet om vad lokalen skulle användas till (annat än som affärslokal). In i lokalen flyttade bokhandeln Oktober, SKP:s bokhandel. Under mer än ett år betalades därefter hyran punktligt från ett centralt konto i Stockholm. Om man någonsin sålde några böcker i lokalen i den aktuella provinsstaden är oklart, tydligen räckte inkomsterna i alla fall inte till att betala hyran lokalt.

KFML(r), kinesiska ambassaden och banken. En annan av våra rapportörer meddelar att kinesiska ambassaden vid ett flertal tillfällen transfererat betydande summor till KFML(r). Transfereringarna har skett via Skandinaviska Enskilda Banken, landets "mest kapitalistiska bank."

Vi vill i samband med denna notis erinra om Brottsbalken 19 kap 13 §: "Den som av främmande makt eller någon som handlar i dess intresse mottager penningar eller annan egendom för att genom utgivande eller spridande av skrifter eller annorledes påverka den allmänna meningen om statskicket eller om åtgärder i rikets inre eller yttre styrelse, dömes för tagande av utländskt understöd till fängelse i högst två år."

Castros syster talar ut. Fidel Castros yngre syster, Juanita Castro, lever sedan åtskilliga år i exil i USA. Hon är en lidelsefull motståndare till kommunismen och sin brors diktaturregim. Såväl Fidel som Juanita växte upp på sina föräldrars gods, där Fidel började som arbetsledare för jordbruksarbetarna. Juanita har, enligt vad PI erfar, berättat att Fidel som arbetsledare var den "värsta slavdrivare som kunde uppbringas i hela provinsen". Idag har han större uppgifter: han är hela Cubas slavdrivare.

Strejkande städerskor. Ryktesvägen har det nått oss att en av de städerskor som haft en ledande roll i strejken i Skövde knappast alls hunnit arbeta för ASAB innan strejken bröt ut. Enligt uppgifterna, som är obekräftade, skulle ha varit "barnledig" under sju av sin cirka nio månader långa anställningstid. Under de två återstående månaderna skall hon emellertid ha hunnit befästa sin ställning som "bråkmakare".

NOTISER

svenska extremistorganisationer

SAP/LO driver kampanj mot extremister på arbetsplatserna. Enligt vad PI erfar har vissa fackförbund börjat bedriva mer eller mindre aktiva kampanjer mot de olika kommunistiska extremistorganisationernas verksamhet på arbetsplatserna. Särskilt illa ser man uppenbarligen SKP:s, Sveriges Kommunistiska Partis, verksamhet. Och detta inte utan anledning. SKP:s medlemmar har direktiv att inte avslöja sin politiska hemvist på arbetsplatsen, förrän de genom aktivt fackligt arbete redan nått en förtroendepost. Genom skumraskmetoder vill man alltså nå fackligt inflytande. Metall hör till de organisationer som genom cirkulär varnar för SKP:s verksamhet och som genom ombudsmännen aktivt bekämpar denna. Avdelningarna uppmanas rapportera extremistaktiviteter till ombudsmännen. Socialdemokratiska organisationer har uttalat att "nu måste vi som på 30-talet slåss öppet mot extremisterna."

Centerns Ungdomsförbund Några utdrag ur senare nummer av Ung Center: "Slopa § 32"; "Shahen av Iran är en maktgalen enväldshärskare som blir allt mäktigare. Förtrycket av det arbetande folket tar sig allt mer bestialiska uttryck"; "Städerskorna är en förtryckt grupp på arbetsmarknaden"; "Vi tror inte att imperialismen kan krossas med omfamningar av dess representanter" (detta är en kritisk formulering mot Mao Tse-tung för att han sammanträffat med den enligt UC "kanske farligaste fascisterna i Europa" - Franz Josef Strauss, ledare för det kristligt sociala oppositionspartiet i Bayern. Att Strauss sammanträffat med den nu levande människa som har flest mord på sitt samvete kritiseras dock inte av UC).

Bland andra nyheter om CUF kan noteras att CUF i Stockholm skickar ut informationsmaterial från De Förenade PNL-grupperna till sina medlemmar i de ordinarie medlemscirkulären; att CUF var en av de organisationer som stödde den "alternativa festivalen" i anslutning till Eurovisions-schlagerfestivalen - enligt Ung Center därför att Sveriges Radio genom deltagande i festivalen är "kulturimperialistiskt"; att man i Stockholms CUF-distrikts interna tidning "Kamrat-Kontakt" uttalat sig för republik; att CUF bör verka för en kulturrevolution (UC nr 4/75) och att CUF samarbetat med följande grupper i en aktion mot kärnkraft: Alternativt samhälle, alternativ teknik, Föreningen Arbetarmakt, Förbundet Kommunist, Förbundet Socialistisk Debatt, Matfront, Revolutionära Marxisternas Förbund, Svenska Kvinnors Vänsterförbund m fl organisationer. En snygg samling!

I en artikel i Ung Center lovordas den kommunistiska guerillaorganisationen MPLA i Angola, en organisation som tidigare fått ekonomiskt stöd av CUF (se vidare specialartikel om guerillaorganisationerna i Angola i detta nummer av Progressiv Information).

Låt oss avslutningsvis notera att CUF i orten Bjärsjölagård enligt Ung Center nått stora framgångar. Enligt reportaget har det inte funnits någon annan organisation för ungdomen i det lilla skånska samhället, och därför har CUF lyckats värva åtskilliga medlemmar. Man fyller en "social funktion" menar reportererna. Artikeln är illustrerad med en bild av ett dussin CUF-are som ägnar sig "åt en av massor med enkla lekar", i detta fall att smälla ballonger!

Kommunistiska medlöpare avslöjar sig själva. I SKP:s veckotidning Gnistan gavs i första maj-numret en lång förteckning över organisationer som samarbetade med SKP i första maj-demonstrationerna. PI ger här ett axplock av organisationer som på detta sätt öppet samarbetar med SKP. Vi för-

tecknar inte särskilt helt SKP-kontrollerade grupper som "PiB/Kulturfront" (som trots SKP-kontrollen har CUP som medlem på åtskilliga orter) och PNL-grupperna. Organisationer av intresse är följande: Bildgruppen (Arvika), Polkets teater (Arvika), Paltbiologerna (Arvika, Järfälla, Täby), Stoppa Kärnkraften (Palun), Stödkommittén för de strejkande städerskorna i Skövde (Gävle, Sundsvall), Skogsarbetarnas strejkkommitté (Gävle), Kampanjen mot Örestad (Helsingborg, Malmö), Chile-kommittén (Härnösand, Katrineholm), Svensk-indianska föreningen (Härnösand, Karlstad, Malmö), Miljögruppen (Kalmar), Grupp 8 (Karlskrona), Kvinnogruppen (Katrineholm), Palestina-gruppen (Luleå, Norrköping, Stockholm, Södertälje), "Tusen toner" (Luleå), Iranska studentförbundet (Lund), KRUM (Malmö, Norrköping, Umeå), RPHL (Malmö, Östersund), Irlandsgruppen (Stockholm), Ordfront (Stockholm), Svenska flyktingrådets stockholmsavdelning (Stockholm), Centerns Ungdomsförbund (Södertälje), Svenska Sjuksköterskeelevförbundet (Sundsvall), Jakobsbergs folkhögskolas elevkår (Täby), Musikfront (Örnsköldsvik), Musikforum (Östersund), Grupp 8 (Östersund).

Splittringen i KPML(r). Den splittring inom KPML(r) som vi tidigare rapporterat om har ytterligare fördjupats. Splittringen har lett till att förbundets ledning i Göteborg har förklarat ett antal avdelningar upplösta, eftersom såväl medlemmar som ledning i dessa avdelningar sällat sig till "oppositionen". Till de upplösta avdelningarna hör bl.a. Malmö, Norrköping, Uppsala, Sundsvall, Luleå och Umeå. Vidare har hela KPML(r):s studentförbund SKS(ml) (=Sveriges Kommunistiska Studentförbund - marxist-leninisterna) uteslutits ur KPML(r). Över femtio medlemmar i KPML(r) i Stockholm har likaså uteslutits - och femtio medlemmar är en majoritet åtminstone av de aktiva i stockholmsavdelningen. Bland de uteslutna i Malmö märks f.d. SECO-ordföranden Katarina Engberg. I Göteborg har anhängare av den utrensade falangen handgripligen slängts ut från KPML(r):s lokaler.

Oppositionen mot den nuvarande KPML(r)-ledningen (med Frank Baude i Göteborg som ordförande) är svår att precisera i ideologiska termer. Oppositionen är dock tydligen starkast och mest välorganiserad i Stockholm. Tills vidare har man bildat en "studieorganisation", livligt påhejade av landets näst mest extremistiska kommunistsekt, SKP. Visst samarbete tycks förekomma mellan SKP och den utrensade oppositionen, men det är osäkert om det finns något ideologiskt samband mellan de två grupperna. SKP har ju alla skäl att understödja en oppositionell rörelse inom KPML(r) oavsett vilken politisk inriktning den har.

KPML(r):s förbundsledning i Göteborg har under våren distribuerat ett cirkulär och fordrat att samtliga medlemmar och lokalavdelningar skulle skriva under en lojalitetsförklaring innehållande tre teser. Den som inte gjorde detta senast den 1 mars 1975 skulle avföras ur medlemsregistret.

Oppositionen har börjat ge ut egna stencilerade "analyser" där man anklagar KPML(r) för att vara "kontrarevolutionärt" och för att företräda en "falsk vänsterlinje", där vänsterinriktningen bara består av ord, men inte praktisk politik.

Varning för Emmaus. För några år sedan bildades en ideell organisation med namnet Emmaus, som arbetade genom att samla in kläder etc. för vidarebefordran till u-länderna. Den ideella verksamheten i Emmaus har numera helt tagits över av KPML(r)-sympatisörer och alla insamlade medel och varor går till olika kommunistiska rörelser, samt till KPML(r)-aktiviteter.

Svenska nazister i nytt "inbördeskrig". För några år sedan uteslöt dåvarande partiledaren för det nazistiska Nordiska Rikspartiet G.A. Oredsson "partiledarens ställföreträdare" Sven Lundehäll ur partiet efter en inbördes schism. Nuvarande partiledaren Vera Oredsson har råkat i konflikt med ställföreträdaren Heinz Bürgemeister i Göteborg. Bürgemeister har lämnat partiet och fullt inbördeskrig råder. (NRP har trettioåret aktiva medlemmar i landet - innan konflikten).

Illegalt tryckeri "sprängt" i Lettland. Den 24 oktober förra året avslöjade Sovjets hemliga polis KGB ett tryckeri i källaren på en bondgård strax utanför Riga. Tryckeriet drevs av baptister, som tryckte religiösa skrifter. Sju personer arresterades. De hade levt instängda i en källare i fyra år, för att verksamheten inte skulle avslöjas. Tryckeriet avslöjades genom att KGB "märkte" det papper som köptes i vissa bokhandlar i Riga med radioaktiva isotoper. KGB beslagtogs bl.a. 15.000 Nya Testamenten. (Chr,TDT)

Sovjetiska Paris-ambassaden fälld för anti-semitism. Den sovjetiska ambassaden i Paris har utgett en pressbulletin, som har varit klart antisemitisk. Man har inte ens tvekat att låna direkt från vissa nazistiska propagandaskrifter. Diplomaterna vid ambassaden åtnjuter diplomatisk immunitet och kan inte åtalas i Frankrike. Men enligt fransk lag krävs en fransman som ansvarig utgivare för alla skrifter som utges i landet. I detta fall en viss herr Legagneux, medlem i kommunistpartiets centralkommitté. Och vice borgmästare i Nanterre. Legagneux åtalades för förtal och hets mot folkgrupp för det som publicerats i den sovjetiska pressbulletinen. Han blev fälld på bägge punkterna. (EWD)

Mozambique och Peking. Mozambiques blivande president Samora Machel har nyligen besökt Kommunist-Kina och Nordkorea. Efter besöket utfärdades en gemensam kommuniké, som pekar på ett framtida nära samarbete mellan Mozambique och Kommunist-Kina. FRELIMO, Machels organisation i Mozambique, har tidigare fått frikostigt svenskt stöd och stöd direkt från det socialdemokratiska partiet i Sverige! (TTPI)

Hemligstämplade dokument i engelsk kommunisttidning. Hemligstämplade dokument om kungahusets finanser publicerades för någon tid sedan i det engelska kommunistpartiets tidning "Morning Star". Dokumenten har bara cirkulerat högt upp i vissa departement. Parlamentsledamoten Andrew Bowden har krävt en noggrann utredning av det inträffade. (WR)

Kina ger Idi Amin militärt stöd. Den ugandiska nyhetsbyrån har rapporterat att Kommunist-Kina utlovat militärt och tekniskt stöd till Uganda, styrt av diktatorn Idi Amin. Amin förklarade nyligen att man i Uganda skulle resa ett monument över Adolf Hitler. Amin beundrar framförallt Hitlers raspolitik. (TDT)

Kommunister inblandade i afrikansk gränskonflikt. En allvarlig gränskonflikt har uppstått mellan de två afrikanska staterna Mali och Övre Volta. Mali har de överlägsna militära resurserna, bl.a. sovjetiska och kinesiska tanks och Mig-plan. (TDT)

Sovjet får fotfäste i Peru. Med hjälp av sovjetiska "rådgivare" har den peruanska militärregimen under president Juan Velasco Alvarado byggt upp en hemlig militärbas nära den chilenska gränsen vid staden Tacna. I basen finns redan sovjetiska T55-tanks. Det berättas vidare från Peru att höga officerare alltsomoftast åker på "semester" till Kuba med det sovjetiska flygbolaget Aeroflot. Ryssarna sägs betala allt. Som "tack" har den peruanska regeringen begärt att den amerikanska fredskåren på 137 personer skall dras tillbaka från landet med kort varsel. Fredskåren påstås vara ett "redskap för CIA". Däremot sägs inget om det sovjetiska underrättelseorganet KGB:s nyupprättade centraler i Lima och staden Arequipa. (WR)

Stärkt sovjetisk kontroll i Somaliland. Sovjet har alltmer stärkt sin kontroll över det strategiskt viktiga Somaliland. Det finns tusentals sovjetiska rådgivare i landet och en säkerhetstjänst organiserad av KGB. Antalet politiska fångar uppskattas till 3.000 (befolkningen är bara 3 miljoner). Sovjets president Podgorny besökte Somaliland 1974 och undertecknade ett fördrag som befäster Sovjets inflytande, bl.a. den stora flottbasen Berbera, men även rätt för ryssarna att utnyttja andra flyg- och flottbaser. (ISC)

Nytt tyskt parti. Vid delstatsvalen i Väst-Berlin den 2 mars uppnådde det nya partiet "Bund Freies Deutschland" 3,4% av rösterna. Partiet stöds av Franz Joseph Strauss' kristligt-sociala parti. Det har ett starkt inslag av f.d. socialdemokrater, som är missnöjda med den västtyska regeringens eftergiftspolitik mot Östtyskland. (LE)

Krönikan utkommer igen. Från Moskva rapporteras att "Krönika över löpande händelser" åter börjat utkomma. "Krönikan" knäcktes av KGB för cirka två år sedan, men har nu alltså återupptagit verksamheten. "Krönikan" utges av medlemmar i den ryska medborgarrättsrörelsen som s.k. samizdat-skrift. (LE)

Livegenskapen avskaffas i Sovjet. Alla sovjetiska medborgare måste ha ett inrikespass för att kunna resa inom Sovjetunionen (alla sovjetmedborgare utsätts alltså för samma förnedrande behandling som den färgade majoriteten i Sydafrika). Pass har tidigare inte getts till de uppskattningsvis 32 miljonerna kolchos-bönder. Detta har inneburit att dessa har varit bundna till sin hemort och sin hängård på samma sätt som en livegen. Nu har myndigheterna beslutat att kolchosbönder också skall kunna få pass och därmed rätt att lämna hängården. De nya bestämmelserna kommer successivt att börja tillämpas under perioden 1976-1981. (Livegenskapen avskaffades första gången i Ryssland år 1861). (NMU)

Formosa-resolutionen upphävd. Den 29 oktober förra året upphävdes i smyg den amerikanska "Formosa-resolutionen" från 1955. "Formosa-resolutionen" innebar att USA:s försvarsavtal med den nationalist-kinesiska regeringen på Taiwan utsträcktes till öarna Quemoy (Kinmen) och Matsu i Fukien-provinsen. Öarna ligger på bara ett par kilometers avstånd från det kommunistkontrollerade fastlandet och har cirka 60.000 invånare. Kommunisterna har vid flera tillfällen försökt erövra öarna, men misslyckats. Genom att "Formosa-resolutionen" upphävts gör USA ytterligare en principiellt viktig reträtt i Ostasien. Nationalistkineserna bör dock rent militärt ha förutsättningar att försvara öarna utan amerikanskt bistånd. (ID)

Utrensningar i CIA. Fyra av de ledande männen i den amerikanska underrättelseorganisationen CIA har avskedats: James J. Angleton, Raymond Rocca, Newton S. Miller och William J. Hood. Dessa fyra har varit kraftigt oense med CIA-chefen William E. Colby om tolkningen av underrättelsetjänstens rapporter från Sovjet. Colby har medvetet styrt CIA:s rapporter till regeringen för att påskynda avspänningspolitiken. De fyra avskedade har hävdat att tillgängliga underrättelserapporter från Sovjet visar att avspänningspolitiken bygger på felaktiga premisser. På lägre nivå inom CIA har ett flertal "renlärliga antikommunister" utrensats för att ge plats för mer liberalt inriktade personer. (ID)

Förbättrat anti-ubåtsvapen stärker USA:s strategiska position. En ny typ av mina har tagits fram av den amerikanska marinen. Minan är i själva verket en obemannad undervattens torpedbåt. På elektronisk väg "avkänner" den omgivningen och avlossar en torped mot passerande u-båtar. Minan skiljer enligt uppgift på riktiga u-båtar och atrapper. Den är liten och billig och sänker med 50% sannolikhet en u-båt som passerar inom en kilometers radie. 500 minor (som skulle kunna sättas ut med hjälp av 25 B-52-flygningar) skulle spärra av hela farvattnet mellan Grönland och Skottland, en passage som uppfattas som en av de strategiskt mest viktiga passagera i världen. (LE)

Nytt "departement" i Sovjet. Ett nytt "departement" har upprättats i Sovjet, för att kontrollera "internationaliseringen av klasskampen". Departementet skall understödja sådan fackföreningsverksamhet i västvärlden som kan förlänga och fördjupa de ekonomiska problemen i väst. The World Federation of Trade Unions i Prag, helt kontrollerat av Moskva, har också upprättat en särskild avdelning för samordnande av strejkaktiviteter i Västeuropa. Det svenska Hamnarbetsförbundet har nyligen ansökt om medlemskap i WFTU. Det är dock tveksamt om det kommer att accepteras, eftersom WFTU:s framtida möjligheter att upprätta kontakter med LO skulle spolieras. (WR,LE)

Vad händer i Ekvatorial-Guinea? Ekvatorial-Guinea är en liten afrikansk stat med bara 400.000 invånare. Men på några år har en fjärdedel (!) av landets befolkning flytt. Presidenten Francisco Maucias har utropat sig själv till president på livstid. Hundratals människor har avrättats och fängelserna är överfulla av politiska fångar. Den förre ordföranden i nationalförsamlingen Frederico Ngomo avrättades offentligt tillsammans med mer än 80 personer 1971. Fångarna tvingas att gräva en djup grop som sedan fylls med gyttja och dy som hämtats från ett träsk. Fångarna slängdes ner i gropen, varefter vakterna slog dem med spadar, hackor och klubbor tills alla drunknat. Det hela skedde inför en talrik publik och ingen av de avrättade hade ställts inför rätta. Denna berättelse är bara en av många som läckt ut från Ekvatorial-Guinea. Det behöver kanske inte tilläggas att Ekvatorial-Guinea har nära förbindelser med ett antal kommuniststater. (ACB)

blandat

Energipolitik? Den sammanlagda svenska verkstads- och textilindustrin hade 1970 ungefär 550.000 anställda. Dessa industrigrenar förbrukade samma år mindre energi än vad NJA kommer att göra efter utbyggnaden av Stålverk 80. (Ekonomisk Debatt)

Byggnadsarbetarförbundet hotar. Bl.a. genom blockadhot har byggnadsarbetarförbundet i ett flertal fall tvingat fram avtal med företag där Byggnads inte har en enda medlem, eller där företaget redan tecknat avtal med något annat fackförbund. Genom dessa metoder framtvingar Byggnads en granskningsavgift på 1,5% av lönesumman. Granskningsavgiften används i de fall då Byggnads har större anslutning för att utföra ackordsmättningsarbeten m.m., i de nu aktuella fallen i norra Uppland används hela summan för Byggnads egen administration.

Ur Överbefälhavarens "specialorientering" 1975: "Det redan idag strategiskt viktiga Nordkalott-området jämte Nordatlanten och Norska Havet synes i framtiden komma att öka i betydelse...Vårt eget närområdes strategiska vikt har ökat och bedöms fortsätta att öka under kommande år...På nordflanken disponerar NATO en norsk brigad (motsv 1/3 division). Sovjet har två stående divisioner på Kola-halvön och sannolikt ytterligare c:a sex divisioner i området omkring och norr Leningrad. Den sovjetiska stridsvagnsoverlägsenheten är avsevärd...Antalet omedelbart disponibla Nato-divisioner i Centraleuropa är 25...Antalet stående WP-divisioner är 58...NATO och WP disponerar i Sydeuropa 33 resp 30 divisioner. WP har här dubbelt så många stridsvagnar som NATO...Från Sovjet till Östtyskland-Tjeckoslovakien leder sju genomgående järnvägar och tio genomgående landsvägar...Totalt kan järnvägar och landsvägar i WP område i Centraleuropa per dygn transportera över sju divisioner...En viss koncentration i utbyggnaden är märkbar beträffande såväl järnvägar och landsvägar mot Östersjökusten...Även i Nordeuropa förbättras markkommunikationerna starkt. Främst märks här Murmansk-banans utbyggnad med dubbelspår och elektrifiering som inom fem år beräknas ge minst fördubblad kapacitet, samt den fortgående tekniska och trafikmässiga integreringen av det sovjetiska och det finska järnvägsnätet (samma spårvidd, ökad bankapacitet i Finland, sovjetiska lok och godsvagnar trafikerar finska banor).Från södra delen av Leningrads militärområde leder fem landsvägar in i sydöstra Finland, vardera med kapacitet för en division. Från området närmast öster norra Finland leder sju landsvägar in i Finland. De fyra järnvägarna Sovjet-Finland utgör ett tillskott till landsvägskapaciteten. Ytterligare två järnvägar tillkommer under den kommande femårsperioden...Minst tolv divisioner kan samtidigt gå in i Finland från Sovjet." (ur stencil från Överbefälhavaren 1975-01-14)

INDOKINA

Vi skall inte ge någon fullständig bild av det kommunistiska maktövertagandet i Indokina. Vi räknar med att våra läsare följer utvecklingen i dagspressen. Vi skall emellertid ta upp några av de sidor som helt ignorerats i den svenska pressen. Nyhetsnotiserna som aldrig kom fram i svenska massmedia.

före kommunisternas seger...

Några av de telegram som publicerades i den internationella pressen, men inte i den svenska:

Kambodjanska rebeller under kommunistisk ledning stack med bajonetter ihjäl fem barn och fem vuxna under en räd genom ett flyktingläger nordväst om Phnom Penh, berättade ögonvittnen igår. Raketer som avfyrades från samma område mot huvudstaden dödade fyra människor och skadade tre. (750121)

Arton människor, varav fjorton barn, dödades och tjugo andra skadades, när en granat från rebellerna träffade en låg- och mellanstadieskola i den kambodjanska huvudstaden igår. Alla döda befann sig i samma klassrum i skolen. (750207)

Kommunistiska trupper - utklädda till tjänstemän i regeringens räddningstjänst - stoppade en kolonn flyktingar som försökte ta sig ur den Viet Cong-kontrollerade provinsen Phuoc Long. När kolonnen stoppades öppnade de eld med automatvapen och dödade åtminstone tjugo flyktingar. (750116)

Bybor flyr kommunistiska granater nära Phnom Penh. Byn Prek Phnau 13 km norr om Phnom Penh har övergivits efter en kraftig kommunistisk offensiv. Igår låg likdoften tung över byn, samtidigt som familjer letade efter sina saknade medlemmar. (750310)

I nästan varje kommunistisk operation flyr 80% av befolkningen till regeringskontrollerade områden. Höga skatter på ris, som nordvietnameserna inför, och det som en sydvietnames kallade "deras andliga terrorism", gör att folket väljer sida - mot nordvietnameserna och Viet Cong. (750225)

Ovanstående är bara fem telegram av tusentals som kan återfinnas i den internationella pressen, som beskriver en annan verklighet i Indokina än den som nådde fram i svenska massmedia.

...och efter

De enda rapporter som nått ut från Kambodja är de som kommit från de utlämningar som under några veckor var instängda på franska ambassaden i Phnom Penh. Trots att de knappast haft några möjligheter att röra sig utanför ambassadområdet var deras rapporter skrämmande och gavs stor publicitet i massmedia. Mindre har sagts om vad som händer i Sydvietnam. I stort sett har bara rapporter från vissa utländska korrespondenter i Saigon och från officiella kommunistkällor nått ut. Ingen reporter har tillåtits besöka norra eller centrala Sydvietnam, annat än ett par noggrant guidade besök i Da Nang. Ett par reportrar har tillåtits göra utflykter till Xuan Loc och My Tho (vardera ungefär fyra mil från Saigon) under övervakning. I övrigt har alla reportrar som blivit kvar i Sydvietnam tvingats stanna kvar i Saigon. De har huvudsakligen haft att lita till kommunisternas officiella nyhetsförmedling.

Vissa, hittills obekräftade, uppgifter om vad som händer i norra och centrala Sydvietnam har dock läckt ut till den internationella pressen. Dels påstås att en våldsam kampanj mot "klassfiender" skall ha påbörjats, dels berättas om en offentlig avrättning av 300 personer på torget i Ban Me Thuot. Åtskilliga krigsfångar skall också ha avrättats. Även i Da Nang skall åtskilliga avrättningar ha förekommit, bl a av 30 buddhistmunkar i den starkt

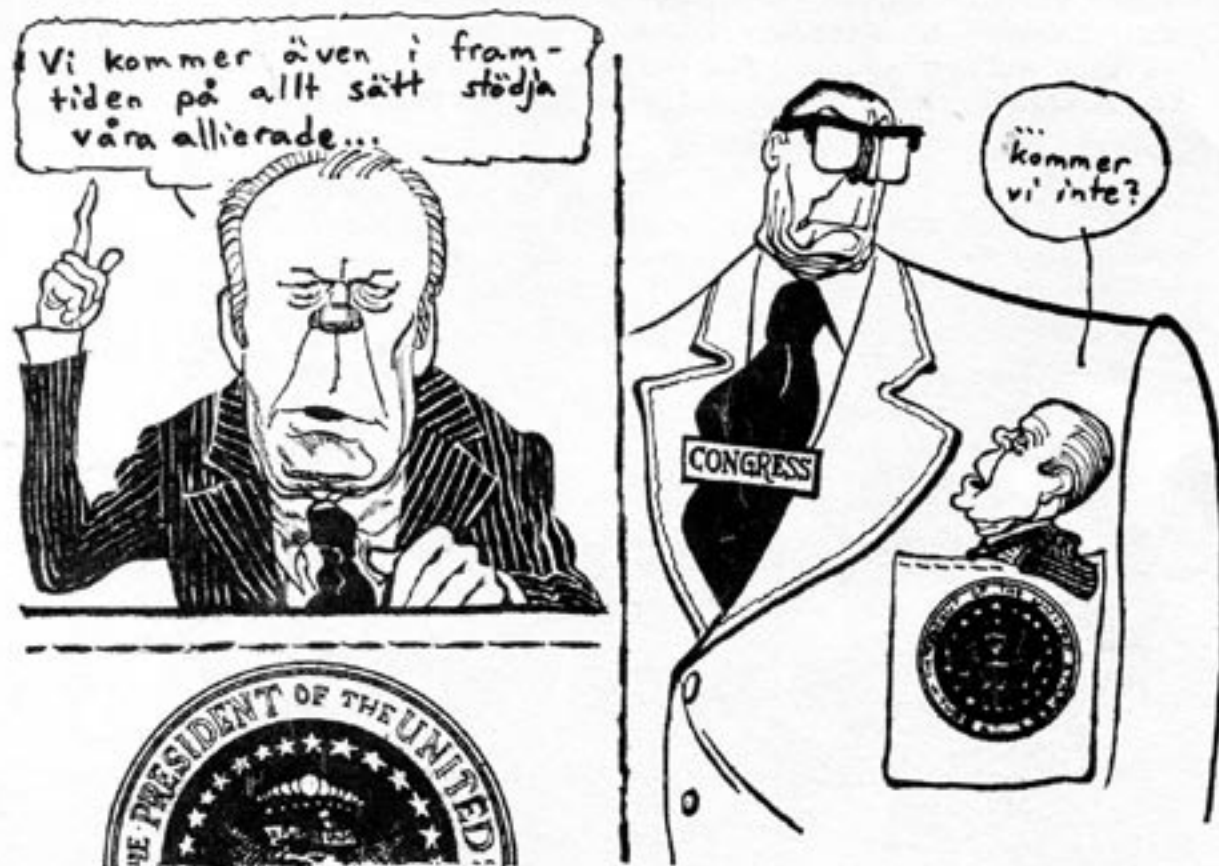
Thieu-fientliga "Kommittén för Nationell Försoning". Tillfångatagna regeringssoldater i Da Nang påstås ha blivit ihopbundna i grupper och där-
 efter dödade med granater, 43 poliser har blivit halshuggna osv. Alla po-
 litiska partier (sex fanns i parlamentet under Thieu-regimen, bl.a. ett
 socialdemokratiskt parti) har förbjudits och Saigons femtio dagstidningar
 har konfiskerats. Bara en enda officiell tidning utges numera.

i grannländerna

Både i Thailand och Malaysia har ökade aktiviteter från guerillan noterats. I april rapporterades en attack mot en militärpostering i norra Thailand. Attacken utfördes av 200 man, många nordvietnameser och laotier från Pathet Lao. 19 thailändska soldater dödades. Guerillan har nu fått säkra baser i Kambodja och Laos. Även i Malaysia märks ökad guerillaaktivitet. Ungefär 1.500 man beräknas ingå i den malaysiska guerillan. I Kommunist-Kina drivs radiostationen "Den malaysiska revolutionens röst". Denna förklarade nyligen att det malaysiska kommunistpartiets centralkommitté förklarat att revolutionen inte kunde uppnås inom den malaysiska demokratins ram utan att man i ökad utsträckning måste satsa på väpnad kamp. En viss ökad aktivitet från guerillans sida har noterats.

den svenska pressen

Ett märkligt exempel på hur svenska massmedia behandlat nyheterna från Kam-
 bodja utgör Svenska Dagbladet. I riksupplagan den 10 maj var huvudrubriken
 på första sidan: "Våldtäkter, avrättningar i Kambodja" med ingressen: "Minst
 300 avrättade". I stockholmsupplagan, som trycks senare, var rubriken: "Phnom
 Penh: Entusiastisk uppbyggnad" med ingressen "Industrier byggs, jordbruket
 rustas upp och hamnstaden Sihanoukville skall öppnas, uppger Phnom Penh-
 radion". Den artikel som en AP-korrespondent skrivit i riksupplagan och
 som redogjorde för korrespondentens upplevelser i det kommunistiska Kam-
 bodja hade i stockholmsupplagan ersatts med en artikel som byggde på den nya
 regimens propagandasändningar. Det är känt att en stor grupp på SvD:s utri-
 kesredaktion länge sympatiserat med de kommunistiska rörelserna i Indokina.
 Det är antagligen dessa grupper som sett till att den misshagliga informa-
 tionen stoppades i senare upplagor av SvD den 10 maj.

20 vad händer nu?

Stalin förklarade en gång att Storbritannien inte skulle knäckas på Themsens stränder, utan på stränderna till Nilen, Ganges och Yantsekiang. När Tjeckoslovakien ockuperades av nazisterna ansåg briterne att de kunde bortse från tjeckernas tragedi, bara för att Tjeckoslovakien låg så långt bort. Men att briterne gav efter i Tjeckoslovakien innebar ju vare sig att nazismen försvann eller att Tyskland blev fredligt sinnat.

Sedan andra världskrigets slut har USA haft huvudansvaret för att försvara den fria världen mot kommunismen. I både Vietnam och Korea har USA satsat blod och pengar. Amerika är ett öppet samhälle, fullt av självkritik, något som kommunisterna skickligt har utnyttjat i det psykologiska kriget genom frontorganisationer i själva USA. Och kommunisterna har fått hjälp av "de nyttiga idioterna", dvs. de välmenande personer som inte insåg att de gick kommunisternas ärenden. Kommunisterna vann inte kriget i Indokina på slagfältet utan genom att undergräva den amerikanska viljan.

När Kissinger undertecknade den "hedersamma freden" 1972 frågade han sina rådgivare hur länge det skulle dröja innan Nordvietnam kunde gå till offensiv igen. Det kusligt exakta svaret var två år. Och Kissinger förklarade att Vietnam var ett avslutat kapitel i USA:s historia.

Men nu när Sydvietnam och Kambodja har fallit har också en del av USA:s trovärdighet gått förlorad. Kommunisterna har bevisat att västvärlden inte har tillräcklig viljekraft för att försvara sig mot kommunistiska angrepp. Ho Chi Minh förutsåg en gång att "det amerikanska folket har inte tillräcklig uthållighet för att fortsätta kampen i Sydostasien". Det gällde USA; i kommuniststaterna frågar man som bekant inte efter vad folket tycker.

Vad händer efter Vietnam, Kambodja och Laos? Thailand, Burma, Malaysia, Indonesien, Filippinerna, Taiwan, Korea, Japan osv. Och detta är säkerligen inte nog för kommunisterna. Kommunismens mål är världsherravälde.

Västeuropa stödde aldrig USA helhjärtat i Vietnamkonflikten. Men Västeuropas försvar bygger idag helt på USA:s fulla stöd. Visserligen kan man räkna med att USA är berett att satsa mer Västeuropas försvar än vad man satsade på Indokinas försvar, men en aktuell opinionsundersökning i USA visar att bara en tredjedel av de tillfrågade är beredda att sätta in amerikanska stridskrafter i Västeuropa vid en militär konflikt. Västeuropa blir alltmer sårbart för militär utpressning.

(En analys av Indokina-händelserna kan beställas från SPI för 3:-)

